

Kinderen kleuren de kerk

AAN TAFEL
handleiding

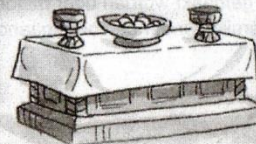

Aan Tafel

tekstbewerking: Anna Zegwaard
eindredactie: Ferdinand Borger
redactie: Mathilde de Graaff en Sjoerd Zwaan

Narratio & Bureau Catechese Samen op Weg-kerken

Colophon

Deze handleiding Aan Tafel is onderdeel van de serie Kinderen kleuren de kerk, materiaal voor kindercatechese. Bij dit boekje is een werkboekje verkrijgbaar. De serie bestaat verder ook nog uit een werkboekje en handleiding over De Doop. De handleidingen zijn een bewerkte vertaling van 'Kinder leben Kirche', ©TVZ, Zwitserland. De werkboekjes zijn, aansluiten bij de handleidingen, in Nederland verder ontwikkeld.

Verantwoording liedjes en verhalen:

pag. 3: Lied van de Tafel, ©Jan D. van Laar (tekst/melodie)

pag. 11: Melodie refrein Tafelgebed ©Jan D. van Laar

pag. 12: Vijf broden en twee vissen, Jan D. van Laar (tekst/melodie), uit: Bijbelliederen voor jonge kinderen-2, ©Boekencentrum, Zoetermeer

pag. 22: Kom in de kring, uit: Kom in de kring en zing, ©Vereniging voor Godsdienstige Opvoeding Westhill en NVVZ

Teksten: Anna Zegwaard

Redactie: Ferdinand Borger (eindredactie)

Mathilde de Graaff

Sjoerd Zwaan

Illustraties: Aart Cornelissen

ISBN 90 5263 432 7

©2001 eerste druk; uitgeverij NARRATIO, Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem tel. 0183 62 81 88 fax 0183 4 04 96

email: lvdherik@narratio.nl in samenwerking met Bureau Catechese Samen op Weg-kerken, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever.

Kinderen kleuren de kerk

Inhoud

Inleiding bij de maaltijdcatechese	5	Toelichting bij de lessen	
Literatuur bij de Maaltijd van de Heer	6	1. Kennismaking	29
Lessen		2. De Maaltijd van de Heer	35
1. Kennismaking	7	3. Feestmaaltijd	38
2. De Maaltijd van de Heer	9	4. Samen eten, samen delen	40
3. Feestmaaltijd	12	5. Wij vieren de Maaltijd van de Heer	42
4. Samen eten, samen delen	15	6. Voorbereiding van een dienst	43
5. Wij vieren de Maaltijd van de Heer	20	7. De Maaltijd van de Heer in Korinte	46
6. Voorbereiding van een dienst	23	Ruimte voor aantekeningen	48
7. De Maaltijd van de Heer in Korinte	25		

Handleiding Aan Tafel

Kinderen kleuren de kerk

Inleiding

Bedoeling van de lessen over de Maaltijd van de Heer

De Maaltijd van de Heer is net als de Doop een feest van de gemeente. Bij het eten van het brood en het drinken van de wijn beleven we de gemeenschap van de gemeente en vervullen we de opdracht van Jezus “Doet dit tot mijn gedachtenis”. Avondmaalscatechese voor kinderen behoort dan ook door de gemeente gedagen te worden. Het is niet een apart onderonsje met de kinderen. Als de ouders bij de lessen betrokken worden, kunnen zij makkelijker op de vragen van de kinderen ingaan én leren zij samen iets over de Maaltijd van de Heer.

Het doel van de catechese is dat kinderen vertrouwd raken met de avondmaalsviering, zodat ze iets van dit symbool kunnen ervaren. Bij avondmaalscatechese aan kinderen spelen twee vaste punten een rol: de viering die de kinderen meemaken en hun belevingswereld. We gaan bij de catechese uit van datgene wat ze zien en beleven. De ontwikkelingsfase waarin het kind is, bepaalt wat je wel en niet moet vertellen en uitleggen over de Maaltijd van de Heer. We willen immers aansluiten bij hun leefwereld. In de lessen zijn we uitgegaan van kinderen in de leeftijd van 7-9 jaar.

Deze handleiding bestaat uit twee gedeelten. In het eerste deel vind je een kort overzicht van de lessen. Doelstelling, lesopzet en het gebruik van eventueel materiaal komen hierin aan de orde.

Handleiding Aan Tafel

Daarnaast wordt er verwezen naar de bladen in het werkboekje van de catechisanten, dat bij deze methode hoort. In het tweede deel, de toelichting, wordt uitvoerig ingegaan op de achtergrond van de onderwerpen in de lesvoorstellen. De lessen geven ruimte om de kinderen vertrouwd te maken met de gebruiken in de plaatselijke gemeente.

Omdat we rekening houden met de ontwikkelingsfase van de kinderen, komen die kanten van de Maaltijd van de Heer aan de orde, die toegankelijk zijn voor de kinderen. In deze lessen worden de aspecten lofprijzing en dankzegging besproken. Daarnaast komt het feestelijk karakter van de Maaltijd aan de orde, omdat de viering ervan verwijst naar het Rijk van God, dat met de Heer van de Maaltijd is begonnen. Bij dat Rijk hoort samen vieren, samen eten en samen delen. Iedereen is welkom.

Zo bepaalt de manier waarop de viering en de leefwereld van het kind met elkaar in verbinding worden gebracht, de inhoud van de catechese. De lessen over de Maaltijd van de Heer hebben de volgende doelstellingen.

Les 1: De kinderen maken kennis met elkaar en de leiding en ontdekken wat ze al weten over de Maaltijd van de Heer.

Les 2: De kinderen ontdekken welke symbolische betekenis het brood bij de Maaltijd van de Heer heeft en maken kennis met het tafelgebed.

Inleiding

Les 3: De kinderen ontdekken dat de wijn verwijst naar het Rijk van God. Daarom is de Maaltijd van de Heer een feestelijke maaltijd.

Les 4: De kinderen ontdekken dat samen maaltijd vieren samen delen betekent, zodat er genoeg is voor iedereen.

Les 5: De kinderen maken kennis met de gang van zaken bij de viering van de Maaltijd van de Heer en raken vertrouwd met de liturgische voorwerpen die bij de viering horen.

Les 6: De kinderen ontdekken hoe je met elkaar een dienst van Schrift en Tafel voorbereidt.

Les 7: De kinderen ontdekken dat bij de Maaltijd van de Heer iedereen welkom is en dat we met elkaar rekening houden.

Naast de aanwijzingen voor de lesopzet wordt telkens extra achtergrondinformatie gegeven. Veel van deze informatie is niet bedoeld om aan de kinderen over te brengen, maar is weergegeven opdat de catecheet voor zichzelf een duidelijk beeld heeft van de Maaltijd van de Heer.

Liturgie over de Maaltijd van de Heer

J.P. Boendemaker, 'Maaltijd van de Heer: oecumenisch-protestants', in P. Oskamp en N.A. Schuman (red.), *De weg van de liturgie*, Zoetermeer 1998, 226-244.

Dienstboek – een proeve. Schrift – Maaltijd – Gebed, Samenwerkingsorgaan voor de eredienst, Zoetermeer 1998.

A. Mulder e.a. *Leren vieren, vierend leren*, Zoetermeer 1990. Uit de serie werkboekjes voor de eredienst.

B. Robbers, *Allemaal feestdagen*, Ede 1983. (Nieuwe uitgave is in voorbereiding).

G.A.M. Rouwhorst, *De viering van de eucharistie in de vroege kerk (oratio KTU)*, Utrecht 1992; in: *Tijdschrift voor Liturgie* 77 (1993). 207-222.

W. Wickers, A. Mesch, *het verhaal, het kind en de verbeelding – handboek kind en liturgie*. Narratio, Gorinchem 1994

W. Wickers, *Speelruimte om te bouwen – bouwstenen voor de opbouw van de gemeente*. Narratio, Gorinchem 1998

Les 1 Kennismaking

DOELSTELLING:

De kinderen maken kennis met elkaar en met de leiding en ontdekken wat ze al weten over de Maaltijd van de Heer.

LESOPZET

De les bestaat uit drie gedeelten. In het eerste gedeelte maken de catechete en de kinderen kennis met elkaar door middel van een kennismakingsspel. In het tweede gedeelte vertellen de kinderen aan de hand van foto's wat zij al weten over de Maaltijd van de Heer. Tot slot vertelt de catechete iets over de benamingen voor de Tafel van de Heer en vat ze enkele genoemde kenmerken van de Maaltijd samen.

MATERIAAL Voor het kennismakingsspel zijn textielstiften en een wit kleed nodig.
Neem iets te eten en drinken mee (wat kinderen lekker vinden).

IN HET WERKBOEKJE

- blad 1 Hierop kunnen de kinderen hun naam en die van de anderen opschrijven
- blad 2 wat de kinderen al weten schrijven ze op of tekenen het erbij
- blad 3 het lied 'De Tafel'

Kennismaking met elkaar

Op de tafel staat een mand met wat te eten en te drinken dat kinderen lekker vinden (Houd rekening met kinderen die niet mogen snoepen), met een servet of handdoek eroverheen. We maken kennis met elkaar. De catechete stelt zichzelf voor aan de kinderen en vertelt iets over zichzelf (als ze elkaar nog niet kennen). De kinderen mogen vragen stellen. Daarna stellen de kinderen zich voor door middel van het spel 'we gaan op reis en we nemen een enorme picknickmand mee met...'. De kinderen noemen hun naam en vertellen iets over zichzelf (als ze elkaar al kennen, noemt ieder kind de naam van degene die naast hem zit) en iedereen vertelt wat hij of zij lekker eten vindt. Degene die aan de beurt is, moet herhalen wat de kinderen die aan de beurt geweest zijn, opgenoemd hebben. Als iedereen geweest is, noemt de catechete een naam en de kinderen noemen om de beurt het favoriete eten van diegene. Als iedereen geweest is, pakt ieder iets uit de mand en de kinderen delen dat met elkaar en eten dat samen op. Daarna wordt er een wit kleed op tafel gelegd. Vertel dan dat dit kleed een feestkleed moet worden. We versieren telkens een stukje van het kleed tot het af is voor de avondmaalstafel als we samen de Maaltijd van de Heer gaan vieren. Het moet een mooi kleed worden, want het is een feestelijke viering. In deze les tekent iedereen met een textielpen zijn naam en zijn lievelingseten erop. Berg na afloop het kleed op.

Handleiding Aan Tafel

Les 1 Kennismaking

Wat weten ze over de Maaltijd van de Heer

In een kring gaan zitten. De catechete vertelt dat we de komende tijd van alles over de Maaltijd van de Heer gaan ontdekken en een viering voorbereiden. De catechete laat de groep de afbeelding van een viering van brood en beker bekijken (blad 2 uit het werkboek). Kinderen vertellen aan de hand van een aantal vragen wat ze al weten over de viering.

- Wat zien we (welke voorwerpen worden er gebruikt)?
- Wanneer eten we dit brood/drinken we uit deze beker?
- Wat eten we en drinken we dan?
- Wie heeft er wel eens een avondmaalsdienst meegemaakt?
- Wat gebeurt er dan?
- Wanneer vieren we dit feest in de kerk: 's morgens, 's middags of 's avonds?

De Maaltijd van de Heer

De catechete vertelt iets over de namen van de Maaltijd van de Heer en vat een aantal kenmerken van de Maaltijd samen, die de kinderen al weten. Het is belangrijk om niet te veel en te moeilijke begrippen aan de kinderen door te willen geven. Laat ruimte voor groei. Voor deze les is het voldoende dat ze weten wat we bij de viering van de Maaltijd doen. De catechete kan samenvattend zeggen dat we bij de Maaltijd van de Heer God danken en dat we eraan denken dat Jezus bij ons is. Het gaat over samen delen en samen eten. Tot slot kan eventueel in het kort gezegd worden dat in de volgende twee lessen de tekenen brood en wijn aan de orde komen en de aspecten: het feestelijk gedenken van Gods Rijk, samen delen en rekening houden met elkaar.

!

Sommige kinderen zullen de Maaltijd van de Heer waarschijnlijk kennen onder de naam avondmaal of eucharistie. Leg dan iets uit over de verschillende benamingen voor de Maaltijd van de Heer. Zie ook bij de toelichting over de naam Maaltijd van de Heer.

De kinderen leren het lied uit het werkboekje: "Te Tafel" van Jan van Laar.

Er kan ook een avondmaalslied gezonden worden dat ze al kennen.

Kinderen kleuren de kerk